

ris; 4) índex d'escriptors i 5) índex de continguts dels mss.

La nostra opinió és que ens trobem davant d'un magnífic llibre, nascut amb una clara vocació de manual universitari i que l'única cosa que pretén és fornir la gent interessada en l'estudi de la Paleografia grega, del material imprescindible, recolzar per la bibliografia bàsica, per començar a caminar amb seguretat per aquest camí.

Joan Gómez i Pallarès

VITALINO VALCÁRCEL
La «Vita Dominici Siliensis»
de Grimaldo.

Estudio, edición, crítica
i traducción de

V. VALCÁRCEL. Logronyo, 1982
Instituto de Estudios Riojanos,
Centro de Estudios
«Gonzalo de Berceo», núm. 9)

Heus ací la moderna edició crítica de l'obra potser més important de la literatura hagiogràfica hispano-llatina entre els segles X-XII: la Vida de Sant Domènec de Silos del monjo Grimald. Aquest estudi, fruit del treball pacient i ininterromput d'uns quants anys, és la primera edició crítica seriosa de la *Vita Dominici*, car les dues úniques edicions que n'existeixen no són ni modernes ni crítiques.

Com les modernes edicions crítiques d'un autor antic o medieval l'edició que ara ressenyem es compon de les tres parts clàssiques, és a dir, estudi dels testimonis, estudi literari i edició crítica i traducció.

En l'estudi dels testimonis que

transmeten l'obra es fa l'inventari, col·lació i classificació de tots els testimonis, manuscrits o no, conservats de l'obra, que són els manuscrits Silos, Bibl. Abad. 12 s. XIII o XIV, Madrid, Bibl. R. A. Esp. 5 (E.116), s. XV, i les edicions dels seus dos únics editors que, en haver-se perdut els manuscrits que ells utilitzaren, tenen el valor d'un manuscrit, és a dir, l'edició de Sebastián de Vergara, Madrid, 1736, i la de Tamayo de Salazar, Lió, 1651-1659. Gràcies a les addicions, interpolacions i canvis, tant en el nivell dels accidents massius com en el de les lectures concretes del text, l'autor arriba a escatir quin: és la *Vita Dominici* original i les addicions posteriors. Clou aquesta primera part un intent de reconstrucció de la història de la transmissió del text.

En l'estudi literari l'autor del present treball, després d'un exhaustiu estudi literari, estilístic, lingüístic i conceptual, arriba a la conclusió que existeix un nucli originari de la *Vita* que arriba fins a ll. 40, degut a un sol autor, Grimald, monjo de Silos, contemporani de sant i francès, i una altra part que va des de ll. 40 fins a la fi, espúria i afegida, a més de les interpolacions.

La tercera part comprèn el text críticament establert i la traducció. El text llatí va acompanyat d'un exhaustiu apartat de fonts i del corresponent apartat crític. Cal assenyalar l'immens treball que suposa avui dia fer un estudi de les fonts d'un autor de la llatinitat tardana o medieval, si hom hi té en compte la manca de lèxics i concordances. Un número al text llatí remet a l'apartat de notes crítiques que es troba al final del text, en el qual les

l·ligons adoptades per l'autor són fonamentades mitjançant l'estudi críticotextual, lingüístic i literari. El text llatí afronta amb una traducció castellana feta amb un llenguatge planer, com correspon al llenguatge dels miracles. Val a dir que es tracta de la primera traducció completa de la *Vita Dominici*, cosa que fa més meritòria la tasca del traductor. Els personatges, fets històrics i els topònims hi són aclarits mitjançant la corresponent nota.

Clouen l'edició un Índex de persones, un altre de llocs, un mapa de l'àmbit geogràfic de la *Vita Dominici* i una exhaustiva bibliografia.

En resum una excel·lent edició crítica que ens pot servir de guia en la marxa pel camí de l'edició crítica d'altres obres de la literatura hagiogràfica hispano-llatina de l'Alta Edat Mitjana.

Antoni Peris i Joan

*Cartulari del monestir de
Sant Cugat del Vallès.
Vol. IV. Índexs.*

Ministerio de Cultura. Dirección General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas. Subdirección General de Archivos. Madrid, 1981, 187 pp.

Si en el fascicle anterior de FAVENTIA donàvem una entusiasta benvinguda a l'Índex toponímic del cartulari de Sant Cugat del Vallès elaborat pel doctor Pere Roca, en aquesta avinentesa hem de saludar amb no menys alegria l'aparició de l'inventari onomàstic

complet —toponímic, però també antroponímic— del susdit cartoral. El present treball, en efecte, es presenta com el IV volum de l'obra iniciada per l'il·lustre Mons. Josep Rius i Serra, que, com tothom sap, deixà inacabada, i és fruit de la feina pacient i meritòria d'Empar Bennàcer i Sabrià i de Josefina Font i Bayell. El doctor Frederic Udina ens explica en unes breus paraules de presentació el repartiment de tasques d'ambdues estudioses en la preparació i realització d'aquesta obra, que s'ha vist afavorida, d'antuvi, per una publicació impecable —amb escassíssimes falles tipogràfiques, sense la menor transcendència¹— patrocinada per la Direcció General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas, per mitjà de la Subdirecció General de Archivos i, en segon lloc, —n'estem segurs— per l'acceptació i acollida generals per part dels medievalistes.

Conta el professor Frederic Udina que les llistes s'han confeccionat d'acord amb els textos establerts en l'edició de Mons. Josep Rius, tot i que no s'ha estalviat la consulta directa del cartulari original, conservat en l'Arxiu de la Corona d'Aragó, quan l'ocasió ho aconsellava. No cal dir que aquesta actitud ens sembla adequadíssima, ja que l'edició de Mons. Rius, venerable en tants sentits, no deixa d'oferir alguna petita reserva als filòlegs, si més no. El mateix volum de les escriptures arreplegades i els inevitables errors d'impremta poden explicar la defec-tuositat d'alguna lectura que convé de

¹ Com la que hi ha en la mateixa portada, on llegim *San Cugat* en comptes de *Sant Cugat*.